

Nieuwsbrief ERF Updates - Nummer 01, 2020

Nummer 1, 2020

Redactie: mr. F.M.H. Hoens.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2019:2029](#) 20-12-2019

Hof

[Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2019:4353](#) 17-12-2019

[Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2019:4438](#) 17-12-2019

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2019:10779](#) 16-12-2019

[Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2018:3644](#) 18-09-2018

Rechtbank

[Rechtbank Noord-Holland, ECLI:NL:RBNHO:2019:10176](#) 11-12-2019

[Rechtbank Midden-Nederland, ECLI:NL:RBMNE:2019:5954](#) 06-12-2019

[Rechtbank Noord-Nederland, ECLI:NL:RBNNE:2019:5114](#) 05-12-2019

[Rechtbank Zeeland-West-Brabant, ECLI:NL:RBZWB:2019:5757](#) 27-11-2019

[Rechtbank Noord-Holland, ECLI:NL:RBNHO:2019:10072](#) 05-11-2019

RECHTSPRAAK

Verstandelijk beperkte testateur. Relatief eenvoudig testament niet nietig wegens geestelijke stoornis. Hoge Raad verwierpt cassatieberoep.

Dit is het arrest tegen een tussenarrest en eindarrest van Hof Den Haag (ECLI:NL:GHDHA:2017:4266 en ECLI:NL:GHDHA:2018:3423) in een procedure waarover de Hoge Raad zich al eerder boog (ECLI:NL:HR:2015:311).

Erflater heeft in zijn laatste testament (1990) de kinderen van zijn huishoudelijke hulp tot enige erfgenamen benoemd. Erflater was, door een ongeval in zijn kleuterjaren, verstandelijk beperkt. Een nicht van erflater stelt dat het testament nietig is omdat het onder invloed van een geestelijke stoornis zou zijn opgesteld (art. 3:34 BW).

Volgens Hof Den Haag leverden de getuigenverklaringen niet het bewijsvermoeden op dat erflater bij het testen aan een geestelijke stoornis leed die leidt tot nietigheid van het testament. Het hof nam aan dat erflater het – relatief eenvoudige – testament heeft begrepen en de gevolgen heeft kunnen overzien en dat zijn uiterste wil past in de jarenlange band met het gezin van de huishoudelijke hulp. De Hoge Raad verwierpt het cassatieberoep tegen de oordelen van Hof Den Haag met een beroep op artikel 81 Wet RO.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 20-12-2019

ECLI: ECLI:NL:HR:2019:2029

Zaaknummer: 18/04486

Rechters: A.M.J. van Buchem-Spapens, M.J. Kroeze en mr. drs. F.J.P. Lock

Wetsartikelen: 81 Wet RO en 4:55 BW

RECHTSPRAAK

Tuchtrecht. Verstandelijk beperkte testateur. Verbaal IQ van 70 onvoldoende aanleiding voor twijfel wilsbekwaamheid.

Door een bijzondere verstandelijke beperking heeft erflater – overleden in 2014 – waarschijnlijk zijn leven lang gefunctioneerd op het niveau van een zesjarige. In 1991 heeft hij een testament gemaakt en daarin onder meer de instelling waarin hij verbleef, bevoordeeld. Na erflaters overlijden stelt zijn zuster – onderbouwd met een medische verklaring uit 2015 – dat erflater in 1991 onvoldoende wilsbekwaam was om een testament, althans dit specifieke testament, te maken. Zij verwijt twee notarissen dat zij destijds hun medewerking aan de totstandkoming van het testament hebben verleend.

Het hof heeft in een tussenbeslissing (ECLI:NL:GHAMS:2017:3555) de notarissen gelegenheid gegeven om hun onderzoek naar de wilsbekwaamheid van erflater nader te belichten.

De ene notaris (destijds protocolhouder) is tijdens de procedure in hoger beroep overleden. Ten aanzien van hem verklaart het hof (conform ECLI:NL:GHAMS:2015:1480) de klacht niet-ontvankelijk en vernietigt het hof de beslissing in eerste instantie.

De andere notaris heeft destijds als waarnemend kandidaat-notaris het testament gepasseerd. Hij beschikt niet over het dossier en kan niets verklaren over de kantoororganisatie destijds. Het hof vindt het evenwel onvoldoende aannemelijk dat de kandidaat-notaris naar de tuchtrechtelijke maatstaven van destijds, onvoldoende zorgvuldigheid heeft betracht bij de beoordeling van de wilsbekwaamheid. Het hof baseert zich mede op de verklaringen van twee psychologen. Zij wijzen erop dat het verbale IQ van erflater boven de 70 lag, zodat het begrijpelijk is dat de kandidaat-notaris niet twijfelde aan de wilsbekwaamheid.

Overigens wijst het hof op het huidige Stappenplan beoordeling wilsbekwaamheid van de KNB. Hoewel dergelijke aanbevelingen of voorschriften in 1991 nog niet bestonden, was het volgens het hof ook toen de verantwoordelijkheid van de notaris om de wilsbekwaamheid zorgvuldig te beoordelen van iemand die – zoals in dit geval – een testament wilde maken. Het Stappenplan biedt de notaris thans een handreiking bij de zorgvuldige beoordeling van de wilsbekwaamheid. Het kan worden gezien als een (aangescherpte) codificatie van de notariële

praktijk van destijds.

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 18-09-2018

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2018:3644

Zaaknummer: 200.209.028/01 NOT

Rechters: J.W.M. Tromp, A.H.N. Stollenwerck en T.K. Lekkerkerker

Wetsartikelen: 4:55 BW

RECHTSPRAAK

Tuchtrecht. Vererving onvolledig verwerkt in kadaster. Notaris mag uit eigener beweging om correctie vragen.

Na het overlijden van beide ouders geeft een hypotheekhouder een notaris opdracht tot executoriale verkoop van registergoed dat tot moeders nalatenschap behoort. In dat verband verzoekt de notaris het kadaster de openbare registers te corrigeren. De verklaring van erfrecht die bij vaders overlijden in het kadaster is ingeschreven, blijkt niet bij al zijn percelen te zijn verwerkt.

Twee erfgenamen van moeder klagen dat de notaris, zonder overleg met de erfgenamen, om wijziging van de kadastrale tenaamstelling heeft verzocht. Volgens het hof stond het de notaris vrij om het kadaster te verzoeken hetgeen hij heeft verzocht.

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 17-12-2019

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2019:4438

Zaaknummer: 200.254.426/01 NOT

Rechters: A.D.R.M. Boumans, J.W.M. Tromp en J.W. van Zaane

Wetsartikelen: 4:188 BW

RECHTSPRAAK

Mogelijke bate geen reden voor terugdraaien opheffing wettelijke vereffening.

De wettelijke vereffening van erflaters nalatenschap is in eerste aanleg opgeheven wegens geringe baten (art. 4:209 BW). In hoger beroep verzoekt een schuldeiser van de nalatenschap de opheffing alsnog af te wijzen. Volgens deze schuldeiser – die een vordering van meer dan 2 miljoen euro stelt te hebben – is ten onrechte geen rekening gehouden met een extra bate, te weten een vordering van erflater op zijn echtgenote uit hoofde van haar fourneerplicht in de kosten van de huishouding.

Het hof laat de opheffing van de vereffening in stand. Los van de slagingskans van de gepretendeerde vordering van de schuldeiser en de vraag of deze is verjaard of vervallen, dan wel sprake is van rechtsverwerking, staat op voorhand vast dat het in rechte laten vaststellen van de vordering aanzienlijke (vereffenings)kosten met zich zal brengen. De schuldeiser heeft onvoldoende aannemelijk gemaakt dat de mogelijke bate zodanig hoog is dat daaruit de kosten van de voortdurende vereffening kunnen worden voldaan.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 16-12-2019

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2019:10779

Zaaknummer: 200.257.334/01

Rechters: C. Koopman, B.J.H. Hofstee en M. Weissink

Wetsartikelen: 4:209 BW

RECHTSPRAAK

Dralende executeur legt alsnog stukken over. Geen belang meer bij bevel notariële boedelbeschrijving.

Erflaatster heeft de kinderen van haar overleden echtgenoot en X tot erfgenamen benoemd. X is tevens executeur. De kinderen verzoeken de kantonrechter om X te bevelen om een notariële boedelbeschrijving te laten opmaken (art. 672 Rv).

De kantonrechter wijst het verzoek af. X had als executeur weliswaar eerder de verzochte informatie moeten verstrekken aan de erfgenamen, maar heeft inmiddels de nodige stukken overgelegd. De erfgenamen hebben geen belang meer bij hun verzoek.

Instantie: Rechtbank Noord-Holland

Datum uitspraak: 11-12-2019

ECLI: ECLI:NL:RBNHO:2019:10176

Zaaknummer: 7656363

Rechters: S.W.S. Kiliç

Wetsartikelen: 672 Rv

RECHTSPRAAK

Executeur overlijdt na voldoening schulden. Geen grond voor benoeming vereffenaar.

De executeur van erflaatster overlijdt nadat alle schulden van de nalatenschap zijn betaald. Een van de erfgenamen verzoekt daarop om benoeming van een vereffenaar (art. 4:204 lid 1 onder a BW).

De rechtbank wijst het verzoek af. De taak van een vereffenaar bestaat eruit de belangen van de schuldeisers te behartigen en ervoor te zorgen dat zij zo veel mogelijk uitgekeerd krijgen. De rechtbank ziet geen aanleiding om een vereffenaar te benoemen omdat er geen schuldeisers (meer) zijn in de nalatenschap.

Instantie: Rechtbank Midden-Nederland

Datum uitspraak: 06-12-2019

ECLI: ECLI:NL:RBMNE:2019:5954

Zaaknummer: C/16/489031 HA RK 19-273

Rechters: M.J. Smit

Wetsartikelen: 4:204 BW

RECHTSPRAAK

Bedrijfsopvolgingsfaciliteit. Vastgoed-bv dreef geen onderneming bij erflaters overlijden.

Vader overlijdt in 2011. Tot zijn nalatenschap behoren aandelen in een vastgoed-bv. De erfgenamen (moeder en dochter) beroepen zich op de bedrijfsopvolgingsfaciliteit (BOF) (art. 35b e.v. SW 1956). Volgens de rechtbank heeft de inspecteur de BOF terecht niet toegepast, omdat de bv bij vaders overlijden geen onderneming meer dreef (zie ook ECLI:NL:RBNNE:2019:5115).

Er wordt niet voldaan aan de 'pus arbeid'-toets. Vanaf medio 1993 kan niet (meer) worden gesproken van actieve handel in en verbouw van panden in de bv en is sprake van het drijven van een kamerverhuurbedrijf. Nu de activiteiten naar aard en omvang niet meer hebben omvat dan gebruikelijk is bij een normaal vermogensbeheer, komt de rechtbank niet toe aan de beoordeling of is voldaan aan de 'plus rendement'-toets.

Bij de waardering van de aandelen komt de contante waarde van de latente vennootschapsbelasting in aftrek.

Instantie: Rechtbank Noord-Nederland

Datum uitspraak: 05-12-2019

ECLI: ECLI:NL:RBNNE:2019:5114

Zaaknummer: AWB - 17 _ 2625

Rechters: A.M.A.M. Kager, P.P.D.M. Mathey-Bal en S.J. Swaters

Wetsartikelen: 35b SW 1956

RECHTSPRAAK

Afwikkeling huwelijksvermogensregime na echtscheidingsverzoek en overlijden. Peildata verdeling en verrekening.

Erflater is gehuwd geweest met X en daarna Y. Erflater overlijdt tijdens de echtscheidingsprocedure met Y. Enige erfgenamen zijn het kind uit het tweede huwelijk en ex-echtgenote X. X is tevens executeur-afwikkelingsbewindvoerder. X wenst te komen tot de afwikkeling van het huwelijksvermogensregime tussen erflater en Y. Hun huwelijkse voorwaarden bevatten de uitsluiting van elke huwelijksgemeenschap en een periodiek verrekenbeding.

X verlangt dat de rechtbank zich uitspreekt over de voor verdeling en verrekening relevante peildata.

Voor de samenstelling en omvang van de te verdelen eenvoudige gemeenschap tussen erflater en Y is erfslaters overlijden bepalend. Analoge toepassing van artikel 1:99 lid 3 BW (tijdstip indiening echtscheidingsverzoek) wijst de rechtbank af. Als waardepeildatum geldt als uitgangspunt het tijdstip van de verdeling.

De vraag is voorts wanneer de verrekenplicht is geëindigd. Volgens het verrekenbeding eindigt de verrekenplicht niet indien partijen in overleg niet samenwonen. Erflater heeft anderhalf jaar voor zijn overlijden een recreatiewoning betrokken. Pas toen erflater Y daarna overleed, woonden zij volgens de rechtbank niet meer 'in overleg' apart en is de verrekenplicht geëindigd.

Instantie: Rechtbank Zeeland-West-Brabant

Datum uitspraak: 27-11-2019

ECLI: ECLI:NL:RBZWB:2019:5757

Zaaknummer: C/02/355903 / HA ZA 19-151

Rechters: Gimbrère-Straetmans

Wetsartikelen: 1:99 BW

RECHTSPRAAK

Erbelasting. 'Ereschulden' van erflaatster niet in aftrek op nalatenschap.

Erflaatster overlijdt zonder testament. Zij laat haar drie broers als enige erfgenamen achter. Een van de broers (X) doet voor alle erfgenamen aangifte erbelasting. Hierin maakt X melding van legaten aan een aantal neven en nichten van erflaatster van ongeveer 2.000 euro elk. De inspecteur accepteert de uitkeringen niet als aftrek op de nalatenschap.

Volgens X betreft het ereschulden van erflaatster aan de neven en nicht, ontstaan doordat het gedrag van de neven en nicht hebben bijgedragen aan het levensgeluk van erflaatster. X stelt dat dit de wil van zijn zus was. De overige erfgenamen zijn akkoord met deze handelswijze.

Volgens de rechtbank zijn ereschulden geen rechtens afdwingbare schulden en komen zij niet op grond van artikel 20 lid 3 SW 1956 voor aftrek in aanmerking.

Instantie: Rechtbank Noord-Holland

Datum uitspraak: 05-11-2019

ECLI: ECLI:NL:RBNHO:2019:10072

Zaaknummer: AWB - 19 _ 1471

Rechters: B. van Walderveen

Wetsartikelen: 20 SW 1956

RECHTSPRAAK

Tuchtrecht. Onzorgvuldige boedelafwikkeling. Notaris geschorst.

Erflater heeft een goed doel tot erfgenaam benoemd en een notaris tot executeur. De nalatenschap is overzichtelijk en bestaat uit liquide middelen en een garagebox.

De notaris heeft niet zorgvuldig en niet voortvarend gehandeld door pas vier maanden na erflaters overlijden contact op te nemen met het goede doel en gerechtvaardigde verzoeken om inlichtingen onbeantwoord te laten. Voorts heeft de notaris onnodig lang geld onder zich gehouden en onnodig gedraald met het afleggen van rekening en verantwoording als executeur.

Het hof ziet reden om de notaris uit zijn ambt te schorsen voor de duur van twee maanden en hem te veroordelen tot de proceskosten.

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 17-12-2019

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2019:4353

Zaaknummer: 200.254.567/01 NOT

Rechters: H.T. van der Meer, A.D.R.M. Boumans en J.W. van Zaane

Wetsartikelen: 4:151 BW